

Pojištění odpovědnosti za škodu

Podle § 6 a § 9 zákona č. [168/1999](#) Sb. pojistné plnění poskytované z pojištění odpovědnosti z provozu vozidla není neomezené a nehradí se z něj veškeré újmy, které poškozenému v důsledku škodní události vznikly, ale pouze nároky taxativně vypočtené v § 6 odst. 2 tohoto zákona, a to nejvýše do limitu pojistného plnění stanoveného v pojistné smlouvě. Je i v zájmu pojištěného škůdce, aby v souladu s § 8 tohoto zákona bez zbytečného odkladu oznámil pojistiteli škodní událost a sdělil neprodleně, že proti němu bylo uplatněno právo na náhradu újmy či bylo zahájeno správní nebo trestní řízení, tak aby již v této fázi umožnil pojistiteli vyřešit věc výplatou pojistného plnění a aby rozsah újmy poškozeného nebyl zbytečně navyšován, například právě o náklady vynaložené poškozeným v adhezním řízení. Právní úprava náhrady nákladů právního zastoupení proti pojistiteli je vnitřně strukturovaná, neboť u náhrady újmy vzniklé na zdraví nebo usmrcením náleží poškozenému náhrada nákladů od počátku uplatňování nároku na pojistné plnění bez ohledu na postup pojistitele, zatímco při náhradě skutečné škody a ušlého zisku mu náleží pouze za situace, že pojistitel neprošetřil pojistnou událost řádně a včas, např. nedodržel zákonnou tříměsíční lhůtu pro dokončení šetření, nesdělil poškozenému výši pojistného plnění, způsob jeho výpočtu, důvody krácení nebo odmítnutí plnění, provedl šetření chybně atd. I z toho je zřejmá logika této úpravy a úmysl zákonodárce vztáhnout nárok na pojistné plnění zahrnující náhradu nákladů právního zastoupení jen k postupu pojistitele odpovědnosti podle zákona č. [168/1999](#) Sb., nikoliv k případům, kdy poškozený uplatňuje nárok na náhradu újmy proti škůdci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 2049/2018-143, ze dne 13.12.2018)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně: A. N., narozená XY, bytem XY, zastoupená Mgr. R.G., advokátem se sídlem O., proti žalované: AXA pojišťovna, a. s., sídlem P. zastoupená Mgr. R.K., advokátem se sídlem P., o 95.178,60 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Karviné - pobočky v Havířově pod sp. zn. 106 C 247/2016, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 2. 2018, č. j. 57 Co 46/2018-112, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne ze dne 27. 2. 2018, č. j. 57 Co 46/2018-112, se mění tak, že rozsudek Okresního soudu v Karviné - pobočky v Havířově ze dne 22. 11. 2017, č. j. 106 C 247/2016-94, se mění tak, že žaloba o zaplacení částky 95.178,60 Kč se zamítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Karviné - pobočka v Havířově rozsudkem ze dne 22. 11. 2017, č. j. 106 C 247/2016-94, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 95.178,60 Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že K. B. byl rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 4. 2016, č. j. 6 To 51/2016-394, uznán vinným ze spáchání přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku a přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, kterého se dopustil tím, že při řízení osobního automobilu usmrtil bratra žalobkyně. Dále bylo odsouzenému usnesením Okresního soudu v Karviné - pobočka v Havířově ze dne 26. 5. 2016, č. j. 102 T 217/2015-432, uloženo zaplatit žalobkyni částku 95.178,60 Kč jako náklady potřebné k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody v uvedeném trestním řízení proti K. B., včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce. Tuto částku žalovaná odmítla žalobkyni uhradit. Vzhledem k tomu, že se poškozená prostřednictvím svého zmocněnce připojila k trestnímu řízení s nárokem na náhradu nemajetkové újmy dle § 43 odst. 3 trestního řádu, měla právo zmocněnce si zvolit podle § 50 odst. 1 trestního řádu. Ustanovení § 154 odst. 1 trestního řádu pak

přiznává poškozenému právo na náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatnění tohoto nároku v trestním řízení proti škůdci. Soud prvního stupně uzavřel, že se jedná o náklady účelně vynaložené spojené s právním zastupováním při uplatňování nároku na náhradu nemajetkové újmy ve smyslu § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

K odvolání žalované Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 27. 2. 2018, č. j. 57 Co 46/2018-112, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Pokud žalobkyně uplatnila svůj nárok na náhradu nemajetkové újmy jedním ze způsobů stanovených zákonem, tedy v rámci trestního řízení a škůdci byla v rámci trestního řízení uložena povinnost uhradit žalobkyni náklady potřebné k účelnému uplatnění nároku na náhradu újmy, bylo třeba tyto náklady uspokojit, a to s ohledem na ustanovení § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. [168/1999](#) Sb., podle kterého má pojištěný škůdce právo, aby za něj pojistitel uhradil účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároku podle § 6 odst. 2 písm. a) až c) tohoto zákona. Žalobkyně tak měla legitimní očekávání, že uplatní-li tento nárok vůči pojistiteli podle § 9 odst. 1 zákona č. [168/1999](#) Sb., budou její náklady uspokojeny právě s ohledem na znění § 6 odst. 2 písm. d) zákona. Stejně tak bylo možné shledat legitimní očekávání na straně škůdce, že za něj pojistitel uhradí účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování uvedeného nároku.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 o. s. ř. tím, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, která nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešena. Jedná se o otázku, zda náklady vynaložené na zastoupení zmocněncem v adhezním řízení lze považovat za účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároku na náhradu újmy ve smyslu § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. [168/1999](#) Sb. Podle dovolatelky je za takové náklady možno považovat jen ty, které poškozený vynaložil při uplatnění nároků vůči pojistiteli (žalované), nikoliv vůči třetí osobě (škůdci). Žalovaná přitom odkazuje na publikaci Jandová, L., Vojtek, P.: Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, ve kterém se uvádí, že musí jít o náklady zastoupení spojené s uplatňováním nároku na pojistné plnění, nikoliv již např. o náklady poškozeného na zastoupení v trestním řízení proti škůdci. Proto navrhuje, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve svém vyjádření k dovolání uvádí, že dovolání žalované není přípustné pro absenci vymezení právní otázky, kterou se má dovolací soud zabývat. Po věcné stránce pak uvádí, že dovolání pouze znovu opakuje text odkazovaného komentáře, který ovšem není opřen o žádnou právní argumentaci. Naopak podle gramatického a logického výkladu lze dospět k závěru, že náklady poškozeného na zastoupení v adhezním řízení jsou nárokem poškozeného na plnění vůči pojistiteli podle § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. [168/1999](#) Sb. Konečně je třeba vzít v potaz teleologický výklad spolu s principem spravedlnosti, kdy smyslem a účelem zákonného pojištění odpovědnosti za provoz motorového vozidla je, aby veškeré důvodné nároky, které směřují proti škůdci, sanovala pojišťovna v rámci pojistného plnění.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř. a je přípustné podle § 237 o. s. ř., k řešení otázky, zda náklady vynaložené poškozeným na zastoupení zmocněncem v adhezním řízení lze považovat za účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároku na náhradu újmy ve smyslu § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. [168/1999](#) Sb. Dovolání je důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 6 odst. 2 zákona č. [168/1999](#) Sb. nestanoví-li tento zákon jinak, má pojištěný právo, aby pojistitel za něj uhradil v rozsahu a ve výši podle občanského zákoníku poškozenému a) způsobenou újmu vzniklou ublížením na zdraví nebo usmrcením, b) účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete a způsobenou škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat, c) ušlý zisk, d) účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároků podle písmen a) až c); v souvislosti se škodou podle písmene b) nebo c) však jen v případě marného uplynutí lhůty podle § 9 odst. 3 nebo neoprávněného odmítnutí anebo neoprávněného krácení pojistného plnění pojistitelem, pokud poškozený svůj nárok uplatnil a prokázal a pokud ke škodné události, ze které tato újma vznikla a kterou je pojištěný povinen nahradit, došlo v době trvání pojištění odpovědnosti, s výjimkou doby jeho přerušení.

Podle § 9 odst. 1 zákona č. [168/1999](#) Sb. poškozený má právo uplatnit svůj nárok na plnění podle § 6 u příslušného pojistitele nebo u Kanceláře, jedná-li se o nárok na plnění z garančního fondu podle § 24. Při uplatnění nároku je povinen předložit společný záznam o dopravní nehodě, jedná-li se o dopravní nehodu nepodléhající oznámení Policii České republiky podle zákona upravujícího provoz na pozemních komunikacích. Podle odst. 2 citovaného ustanovení plnění pojistitele je splatné do 15 dnů, jakmile pojistitel skončil šetření nutné k zjištění rozsahu jeho povinnosti plnit nebo jakmile pojistitel obdržel pravomocné rozhodnutí soudu o své povinnosti poskytnout pojistné plnění.

Z citovaných ustanovení vyplývá, že pojistné plnění poskytované z pojištění odpovědnosti z provozu vozidla není neomezené a nehradí se z něj veškeré újmy, které poškozenému v důsledku škodní události vznikly, ale pouze nároky taxativně vypočtené v § 6 odst. 2 zákona č. [168/1999](#) Sb. To je opodstatněno rozdílem mezi povahou nároku na náhradu újmy (a to jak majetkové tak i nemajetkové) a nároku na pojistné plnění. Plnění pojistitele poskytnuté poškozenému totiž není plněním z titulu jeho odpovědnosti za škodu, neboť osobou odpovědnou za škodu způsobenou poškozenému je pojištěný (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. 25 Cdo 113/2006, a ze dne 18. 3. 2015, sp. zn. 25 Cdo 3925/2013, publikované pod č. 93/2008 a č. 71/2015 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. [168/1999](#) Sb. pak stanoví jednotlivé nároky, od kterých se odvíjí pojistné plnění a jeho výše. Tyto nároky je třeba u pojistitele uplatnit a prokázat. Přitom se tak děje přímo u něj a je nerozhodné, zda poškozený nárok uplatnil v soudním řízení či nikoliv. Z toho již dříve Nejvyšší soud dovodil, že pojem nákladů účelně vynaložených na zastoupení ve smyslu § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. [168/1999](#) Sb. je nutné vyložit jako účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároků na pojistné plnění vůči pojistiteli, nikoliv náklady vynaložené v adhezním řízení při uplatnění nároku na náhradu škody proti škůdci (rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 25 Cdo 4112/2017, ze dne 16. 6. 2018, sp. zn. 25 Cdo 5644/2017, a ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. 25 Cdo 3501/2018). Tento závěr lze dovodit i gramatickým výkladem § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. [168/1999](#) Sb., části věty za středníkem, z něž vyplývá, že se jedná o náklady, které vznikly při uplatňování nároku na úhradu pojistného plnění u pojistitele odpovědnosti, a to bez ohledu na okolnost, zda poškozený případně uplatnil nárok na náhradu i proti škůdci. Uvedený názor zastává i právnícká literatura, např. Kazda, P., Kazdová, K.: Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016, nikoliv jen účastníky zmiňovaný komentář nakladatelství C. H. Beck.

K možným úvahám o právu škůdce na pojistnou ochranu a o jeho legitimním očekávání, že za něj pojistitel uhradí účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením poškozeného, pokud uplatňoval své nároky v rámci trestního řízení, je třeba znovu zdůraznit, že podle § 6 a § 9 zákona č. [168/1999](#) Sb. pojistné plnění poskytované z pojištění odpovědnosti z provozu vozidla není neomezené a nehradí se z něj veškeré újmy, které poškozenému v důsledku škodní události vznikly, ale pouze nároky taxativně vypočtené v § 6 odst. 2 tohoto zákona, a to nejvýše do limitu pojistného plnění stanoveného v pojistné smlouvě. Je tudíž i v zájmu pojištěného škůdce, aby v souladu s § 8 tohoto

zákona bez zbytečného odkladu oznámil pojistiteli škodní událost a sdělil neprodleně, že proti němu bylo uplatněno právo na náhradu újmy či bylo zahájeno správní nebo trestní řízení, tak aby již v této fázi umožnil pojistiteli vyřešit věc výplatou pojistného plnění a aby rozsah újmy poškozeného nebyl zbytečně navyšován, například právě o náklady vynaložené poškozeným v adhezním řízení (srov. citovaný rozsudek sp. zn. 25 Cdo 3501/2018). Nelze přitom přehlédnout, že i právní úprava náhrady nákladů právního zastoupení proti pojistiteli je vnitřně strukturovaná, neboť u náhrady újmy vzniklé na zdraví nebo usmrcením náleží poškozenému náhrada nákladů od počátku uplatňování nároku na pojistné plnění bez ohledu na postup pojistitele, zatímco při náhradě skutečné škody a ušlého zisku mu náleží pouze za situace, že pojistitel neprošetřil pojistnou událost řádně a včas, např. nedodržel zákonnou tříměsíční lhůtu pro dokončení šetření, nesdělil poškozenému výši pojistného plnění, způsob jeho výpočtu, důvody krácení nebo odmítnutí plnění, provedl šetření chybně atd. (srov. již zmíněný komentář nakladatelství Wolters Kluwer). I z toho je zřejmá logika této specifické úpravy a úmysl zákonodárce vztáhnout nárok na pojistné plnění zahrnující náhradu nákladů právního zastoupení jen k postupu pojistitele odpovědnosti podle zákona č. [168/1999](#) Sb., nikoliv k případům, kdy poškozený uplatňuje nárok na náhradu újmy proti škůdci.

V projednávaném případě tak soud prvního stupně a následně odvolací soud posoudil věc po právní stránce nesprávně a v rozporu s rozhodovací praxí dovolacího soudu, pokud bylo žalobnímu návrhu vyhověno a náklady vynaložené na zastoupení zmocněncem v adhezním řízení byly podřazeny pod náklady účelně vynaložené spojené s právním zastoupením ve smyslu § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. [168/1999](#) Sb.

Právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá, tudíž není správné a dovolání je důvodné. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí změnil [ve shodě s ustanovením § 243d písm. b) o. s. ř., když dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout] tak, že rozhodnutí soudu prvního stupně změnil tak, že se žaloba zamítá.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)